

Научно-технолошка револуција и глобалне друштвене промене

Социологија

2021/22.

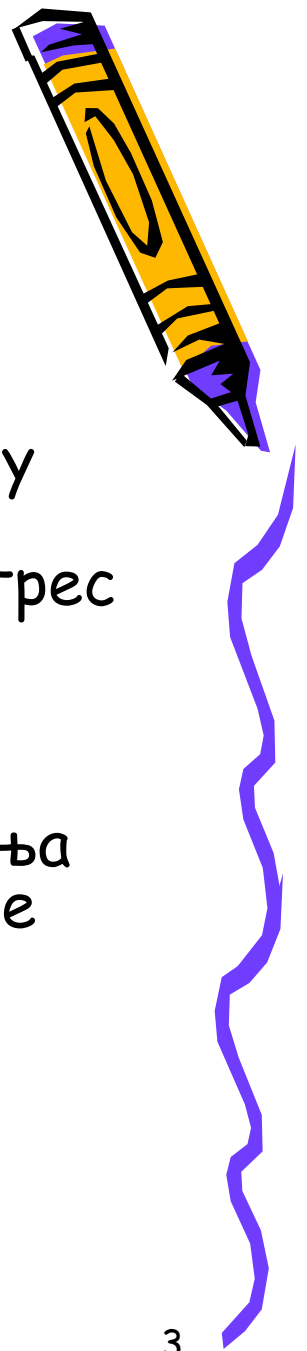
Полазно становиште

- Наше доба, које многи називају веком науке и научног прогреса, тешко је разумети ако се не схвати **улога** научно-технолошке револуције:
 1. Научно-технолошка револуција је постала нова развојна парадигма за разумевање мегатрендова у нашој савремености ;
 2. Према овој проблематици отварају се не само техничке, већ и природне и друштвене науке;

Појам технолошке парадигме

- Појам технолошке парадигме чини суштину Досијевог (Dosi, G. 1986) приступа у експликацији улоге коју има технички прогрес у обликовању савремених структурних промена.
- Доси и Оресинго истичу да технолошка парадигма представља модел и тип решавања одређених техничких проблема и обезбеђује релативно кохерентан извор мутација у привредној структури и целокупном друш.-екон. систему.

Значај и улога технологије и технолошке парадигме

- Савремена наука чини напор да улогу технике и технологије посматра и изучава са становишта друштвеног тоталитета.
- О значају и улози технологије и технолошке парадигме у друштвеном развоју скренули су пажњу својим истраживањима: К. Маркс, А.Тофлер, А.Турен, Д. Бел, Р.Рихта, А.Шаф, М. Кастелс и други истраживачи.

(Љ.Митровић, 2003)

Алвин Тофлер - савремено друштво је “програмирано друштво”

У футуристичкој студији “Трећи талас” А. Тофлер сматра да је људска врста до данас доживела два велика таласа промена:

- **Први талас промена** - пољопривредна револуција (биле су потребне хиљаде година да се исцрпи);
- **Други талас промена** - успон индустријске цивилизације (три стотине година);
- На темељу научно-технолошке револуције долази **ТРЕЋИ ТАЛАС ДРУШТВЕНИХ ПРОМЕНА** који ће вероватно прохујати кроз историју и окончати се за неколико деценија

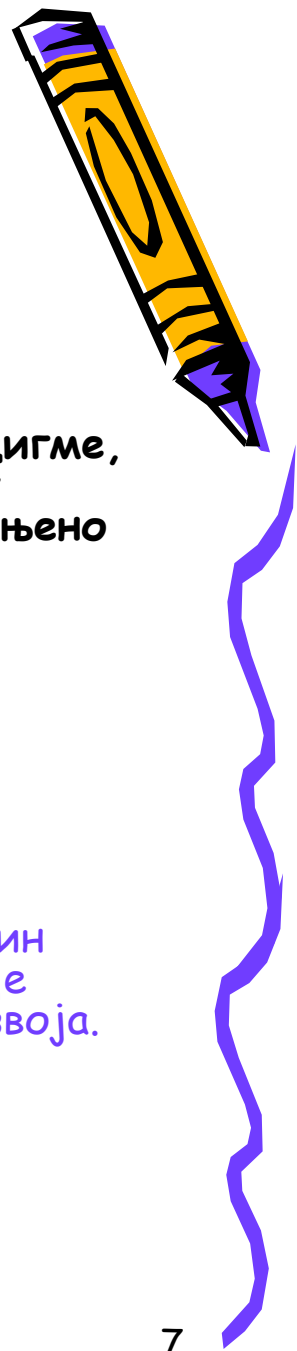
Трећи талас А. Тофлер (1983)

- Овај талас са собом доноси "истински нов начин живота", радикалне промене у начину производње али и целини структуре и динамике друштва.
- Нова цивилизација, коју доноси овај талас је противиндустријска и веома технологизована.
- Нова цивилизација руши стандарде, централизацију, синхронизацију и концентрацију енергије, новца и власти.
- Нова цивилизација руши бирократију, смањује улогу националне државе и подстиче појаву полуаутономних привреда у постимеријалистичком свету.

Мануел Кастелс - парадигма информационе технологије

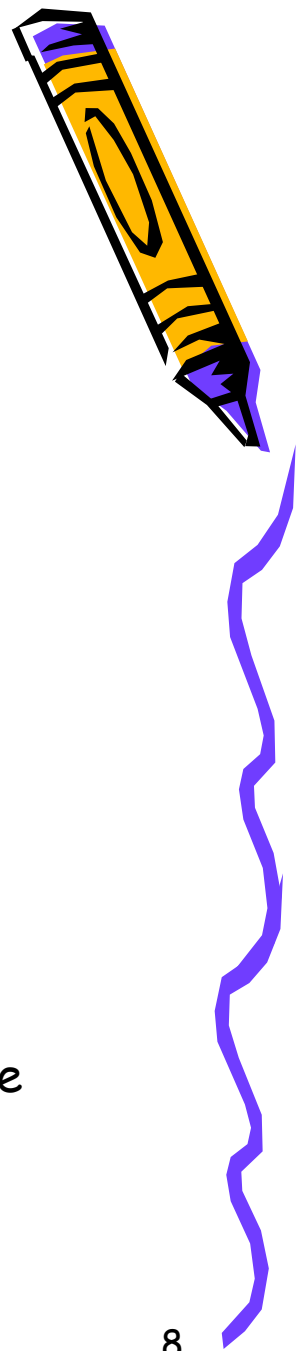

М. Кастелс, приказујући генезу настанка нове технолошке парадигме, између шездесетих и осамдесетих година, као израз и синтезу мноштва научних и технолошких иновација, ближе указује да њено научно и техничко језгро лежи у:

- МИКРОЕЛЕКТРОНИЦИ
- ОТКРИЋЕМ ТРАНЗИСТОРА (1947)
- ОТКРИЋЕМ ИНТЕГРИСАНОГ КОЛА (1957)
- ОТКРИЋЕМ ПЛАНАРНОГ ПРОЦЕСА (1959)
- ОТКРИЋЕМ МИКРОПРОЦЕСОРА (1971)

Својом анализом Кастелс ближе експлицира "информациони начин развоја" који својом апликацијом у нашој савремености потврђује Марксову хипотезу о односу др. структуре и техно-економског развоја.

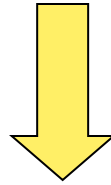
Научно-технолошка револуција у југословенској литератури

Социолози, економисти и други истраживачи који су се у последње две деценије бавили проблематиком научно-технолошке револуције:

1. М.Печујлић - Будућност која је почела (1969);
2. Б. Јевтић - Информатизационо доба (1985); Друштвена алтернатива (1989);
3. С. Кулић - Знанствено - технолошка револуција - за кога ? (1990);
4. С.Цветановић - Нова технолошка парадигма и радикалне привредне промене (1992);
5. Б. Илић - Актуелна питања савремене политичке економије (1995);

Савремено друштво

У нашој савремености у високо развијеним земљама света присуствујемо прелазу из фазе индустријског у постиндустријско - информатичко друштво.

Основну полугу тог историјског кретања чине производне снаге треће научно-технолошке револуције.

Појам научно-технолошке револуције

Под појмом научно-технолошке
револуције подразумевамо крупан
напредак у развоју технологије и
науке, дубоке промене у предмету и
карактеру рада и претварање науке
у непосредну производну снагу
савременог друштва.

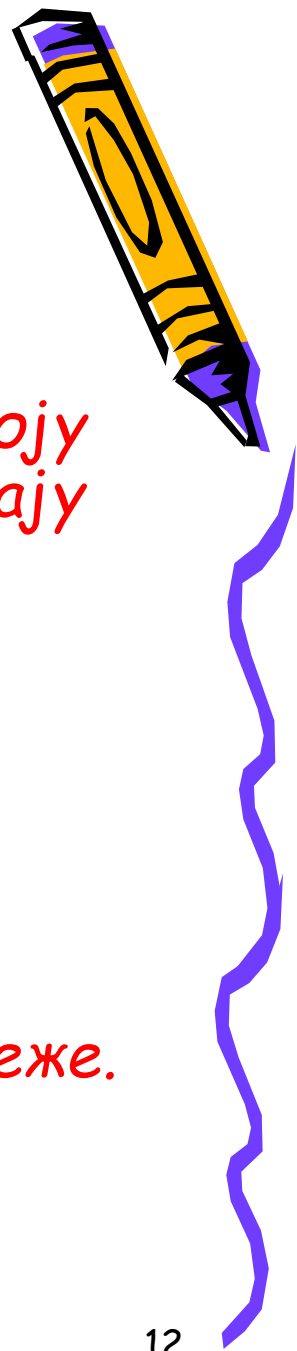
Главна подручја н.т. револуције

- Трећа научно-технолошка револуција настала је после другог светског рата са крупним научним открићима и развојем високих технологија.
- Главна подручја у којима се она јавља су: микроелектроника (информационе технологије, роботика и рачунари) , биотехнологија, генетички инжењеринг, нови материјали, нови извори и облици енергије, нови начини коришћења океана, мора, земље и свемира.
- *Нове производне снаге треће научно-технолошке револуције везане су за процесе аутоматизације, компјутеризације, кибернетизације, сцијентизације и информатизације.*

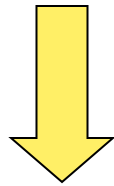
Особине високе технологије (high tech)

- *Научно-технолошка револуција у свом развоју ослоњена је на високе технологије које имају следеће особине:*
 - *Утемељеност на знању*
 - *Висока капитална интензивност*
 - *Информациона, енергетска и сировинска интензивност*
 - *Повећање хуманизације рада*
 - *Низак утицај на ремећење еколошке равнотеже.*

НОВЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ СУ ТРАНСПРОДУКТИВНЕ И ВИСОКИПРОФИТАБИЛНЕ

У УСЛОВИМА НАУЧНО-ТЕХНОЛОШКЕ РЕВОЛУЦИЈЕ ТЕЖИШТЕ
ЕКСПЛОАТАЦИЈЕ СЕ ПРЕМЕШТА НА СФЕРУ
ИНТЕЛЕКТУАЛНОГ РАДА (отуда су менаџери

транснационалних корпорација постали прави ловци на
таленте, иноваторе и научне потенцијале у земљама у развоју у
савременом свету).

Друштва Првог, Другог и Трећег света и научно-технолошка револуција

- Земље Првог света - индустријализоване државе Европе, САД, Аустралоазија и Јапан и имају вишепартијске парламентарне системе власти;
- Друштва Другог света - означавала су комунистичка друштва некадашњег СССР-а, источну Европу, Чехословачку, Пољску, Источну Немачку и Мађарску. Карактерисала их је планска привреда и једнопартијски систем власти, комунистичка партија је имала доминантну улогу у политичком и привредном систему; Други свет је практично завршетком хладног рата, 1989 г. нестао.
- Земље Трећег света - **Ово су уствари земље у развоју, које се налазе у областима Азије, Африке и Јужне Америке, а биле су под колонијалном влашћу;**

(у њима се живи традиционалним начином живота, а њихов политички систем је створен по угледу на Западне земље у време стварања националних држава, у њима живи 1,2 милијарде људи у условима великог сиромаштва);

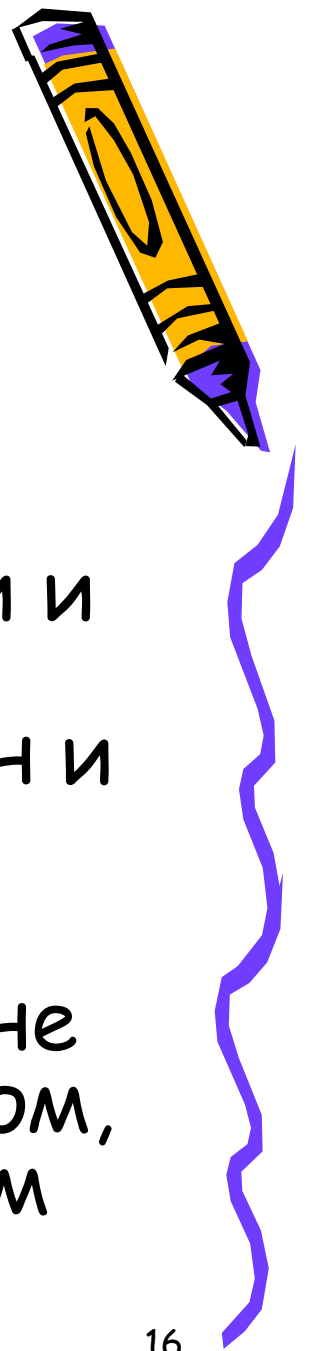

Друштва Првог, Другог и Трећег света и научно-технолошка револуција

- Преливање капитала из мање развијених у развијене економије тече разменом радне људске снаге за радну снагу технологије, а не само путем размене људског рада.
- Научно-технолошка револуција својим последицама у перспективи друштвеног развоја, потискивањем живог рада и све већим уделом рада нових технологија, најављује не само кризу већ и неминовност краја ПРОФИТНЕ СТОПЕ.

Научно-технолошка револуција - импликације

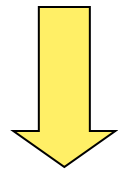
- Научно-технолошка револуција својим импликацијама утиче не само на промене у технологији и привредном систему, већ и на социјалну организацију, на начин и стил живота људи у савременом друштву.
- Због своје радикалности и ширине обухвата она се назива и развојном, социолошком и цивилизацијском парадигмом.

МОДЕРНОСТ И ПОСТМОДЕРНОСТ

- Веровање у могућност људског напретка;
- Рационално планирање да би се постигли циљеви;
- Веровање у супериорност рационалне мисли у односу на емоције;
- Веровање у способност науке и технологије да реше људске проблеме;

- Постмодерна друштва- медији су постали важни у људским животима и економији, а људи губе поверење у науку и технологију и постају свесни њихових штетних утицаја на савременог човека.

